

83 tiltak for

sterkere fellesskap mot

økende forskjeller

Innledning

Regjeringens egen stortingsmelding om økonomiske forskjeller som ble lagt frem 1. mars i år, viser at de økonomiske forskjellene mellom folk øker i Norge. Både målt i inntekt og i formue. De rikeste drar ifra og de er blitt enda rikere under denne regjeringen, forsterket av regjeringens milliarder i skatteuttak til dem med mest. Samtidig sakker de som tjener minst akterut. Bare siden Solberg-regjeringen tok over har de tretti prosent lavest lønte husholdningene fått mindre å rutte med. Samtidig vokser flere barn opp i vedvarende lavinntekt.

Økte økonomiske forskjeller er et samfunnsproblem fordi:

- Den sosiale mobiliteten blir mindre. Familien du fødes i avgjør i større grad hvordan det går med deg i livet. Det er grunnleggende urettferdig.
- Samfunn med høy ulikhet har lav tillit. Når tilliten reduseres må det brukes unødvendig mye tid på kontroll og å lage kontrakter mellom folk. Land med store økonomiske forskjeller har også mer kriminalitet. Likheter lønner seg fordi det foster tillit. Til hverandre, og til dem som tar beslutninger. Noe av det farligste som kan skje for et samfunn, er at folk mister tilliten til hverandre og til institusjonene.
- Dersom de økonomiske forskjellene blir for store mellom folk på arbeidsplassen kan tilliten forsvinne. Det går på bekostning av omstilling og nytenkning. At lønningene er gode på bunnen i arbeidslivet gjør investeringer i teknologi nødvendig og lønnsomt. Det er vinn-vinn for bedriften og samfunnet. Den sentraliserte lønnsdannelsen bidrar også til å sørge for trygg økonomisk utvikling av landet – en nøktern reallønnsutvikling i tråd med produktivitetsvekst, og til å holde arbeidsledigheten lav. Partssamarbeidet både nasjonalt og i den enkelte virksomhet er altså avgjørende for produktiviteten i norsk økonomi. Verdien av vår viktigste ressurs, arbeidskraft, blir mindre når færre tar utdanning.
- Konsentrasjon av formue fører til konsentrasjon av makt. Det er en trussel for demokratiet.
- Høyregjeringen skjønmaler bildet av at økt formue er hovedårsaken til økte forskjeller, og mener at de rikeste ikke bør bidra mer til fellesskapet.
- Land med store økonomiske forskjeller mellom folk har også mer psykisk og fysisk sykdom. Dersom du fødes inn i en familie med lav inntekt kan du forvente å leve kortere, og ha flere helseplager, enn om du har høy inntekt.
- Når flere har lav inntekt blir det også færre som har råd til å kjøpe varer og tjenester. Da blir det vanskeligere å holde hjulene i gang i økonomien.

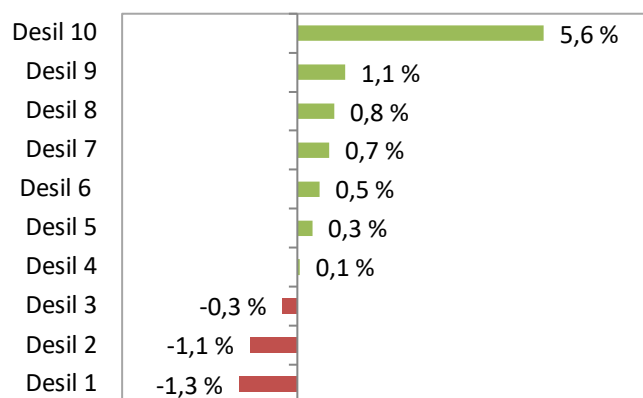
Høyregjeringen lar de rike dra ifra gjennom blant annet åtte milliarder kroner samlet i skatteuttak til de med mest fra før. Samtidig har tre av ti norske husholdninger fått redusert sin kjøpekraft mellom 2013 og 2017. Disse er mer utsatt for regjeringens anerkjennelse av det uorganiserte arbeidslivet. Dessuten låses familiene med minst inn i «fattigdomsfeller» gjennom regjeringens satsing på behovsprøvde velferdsordninger. For eksempel vil inntektstærsklene for når man får gratis barnehage gjøre at det ikke lønner seg å komme ut i jobb.

Arbeiderpartiet mener økte forskjeller truer grunnleggende verdier i Norge. Høy tillit, relativt høye og jevne lønninger og vår evne til å møte endringer sammen i fremtiden. Derfor er ulikhet et gjennomgripende problem, som ikke har én enkel løsning. Likevel forutsetter det politikere som både har evnen til å stille rett diagnose og skrive ut rett medisin. Vi mener regjeringen feilmelder om begge deler.

Fakta om forskjeller i Norge

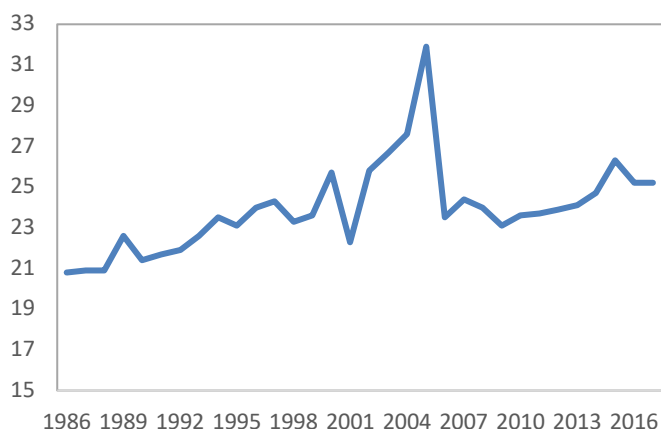
- Forskjellene øker i Norge, både i inntekt og formue.
- Hovedårsaken er at de rikeste drar fra, de er blitt enda rikere under denne regjeringen.
- De som har minst sakter akterut, de har ikke hatt reallønnsvekst de siste årene.
- Flere barn vokser opp i vedvarende lavinntekt, det vi kaller barnefattigdom.

Husholdningenes inntekt etter skatt per forbruksenhet. Vekst 2013 -2017. Kilde: SSB

3 av 10 husholdninger har fått dårligere råd siden 2013. Dette gjelder de som hadde minst fra før. I tillegg har de som hadde mest fra før fått betydelig økt inntekt.

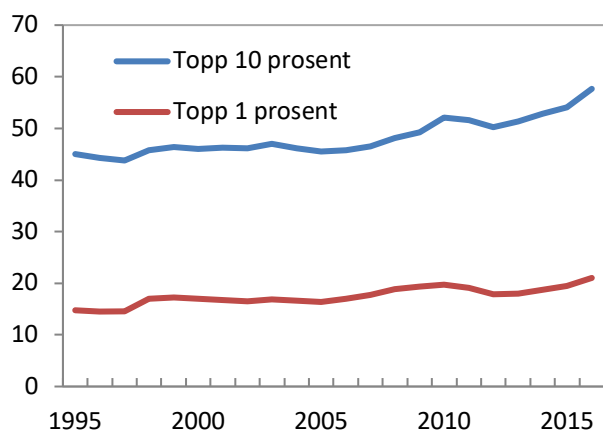
Gini-indeks for Norge. 1986-2017 (med aksjeutbytte, uten studenter). Kilde: Finansdepartementet

Gini-indeksen har økt med 4,5 prosentpoeng mellom 1986 – 2016. Jo høyere Gini-indeks jo høyere ulikhet.

- Økte kapitalinntekter er viktigste grunn, som trekker opp ulikheten med 4,3 prosentpoeng (pp).
- Uten innvandrerbefolkningen hadde ulikheten vært 1,4 pp lavere.
- Økte forskjeller i lønn trekker opp ulikheten med 3,1 pp.

Andel av totalformuen til de rikeste 10 og 1 prosentene. Kilde: SSB

De 10 prosent med størst formue eide 58 prosent av den private formuen i Norge i 2016. Den rikeste prosenten eide en femtedel av all formue.

Arbeid

Arbeiderpartiet vil redusere inntekts- og lønnsforskjellene gjennom en trygg og inkluderende arbeidslivspolitik med hele, faste stillinger som gir en lønn å leve av.

- 1. Styrke innsatsen for hele, faste stillinger i arbeidslivet gjennom heltidskultur og offentlig innkjøpskrav.**
 - Satse på heltidskultur. Vi har vist i Ap-styrte kommuner at systematisk arbeid får heltidsandelen til å gå opp
 - Gi Arbeidstilsynet hjemmel og ressurser til å kontrollere at de nye og strengere reglene for innleie som er vedtatt av Stortinget kontrolleres og at ulovlig innleie medfører sanksjoner.

- 2. Fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelse som ble vedtatt i 2015.**

- 3. Be regjeringen ta initiativ til en maktutredning for å sikre jevnere maktbalanse mellom arbeidstaker og arbeidsgiver i arbeidslivet.**
 - En jevn maktbalanse mellom arbeidstakere og arbeidsgivere, mellom arbeidstakerorganisasjoner og arbeidsgiverorganisasjoner, er avgjørende for å skape et samfunn med små forskjeller.
 - Utredningen må se på organisasjonsgrad og hindre mot organisering, medbestemmelse, oppdragsgivers ansvar, ledelsesformer, eierstruktur, bedriftsdemokrati, kontroll og overvåkning av arbeidstakerne.

- 4. Gjennomføre en kompetansereform for å få flere i arbeid, få flere til å forbli lengre i arbeid og øke produktiviteten til arbeidere.**
 - Gi dem som i dag står utenfor arbeidsmarkedet nødvendig kompetansepåfyll, slik at alle kan lære seg nok grunnleggende ferdigheter som språk eller kulturforståelse eller få støtte til omskolering for å komme inn i arbeidslivet og utvide tilbudet med etter og videreutdanning. Slik kan flere mestre økende krav og ulike jobber.

- 5. Doble fagforeningsfradraget for å styrke det organiserte arbeidslivet og de ansattes medbestemmelse og forhandlingsmakt.**

- 6. Bekjempe sosial dumping i arbeidslivet gjennom faste seriøsitetskrav i offentlige anbud.**

- Bruke «Oslo-modellen» eller andre like strenge og treffsikre krav i offentlige kontrakter.
- 7. Øke tilskudd til lønn og kompetanse i arbeidsmarkedstiltak som bringer mennesker tilbake fra trygd til arbeid.**
- Gjennomføre en nasjonal satsing der helsetilbud, kompetanse og arbeidsrettet aktivitet sees i sammenheng for å sikre tett og riktig oppfølging av mennesker som står utenfor arbeidslivet.
 - Ha et spesielt fokus på unge som i dag står utenfor arbeidslivet.
- 8. Gjennomføre en aktivitetsreform med jobbgaranti som gir unge på gradert uføretrygd en reell jobbmulighet fremfor trygd.**
- 9. Reversere regjeringens innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspengene (AAP).**
- Regjeringens kutt i arbeidsavklaringspenger har ført til en kraftig vekst i antall uføre og sosialhjelpsmottakere, uten at det har gitt flere mulighet til å komme i jobb.
 - Vi vil sikre at de som verken er avklart til uførhet eller jobb får forlenget AAP frem til NAV har avklart personens arbeidsevne.
- 10. Gjøre det billigere å pendle ved å redusere bunnfradraget i reisefradraget.**
- 11. Inkludere personer med funksjonsnedsettelse bedre i hverdagen og arbeidslivet gjennom flere tiltak.**
- Forbedre bilstønadordningen for funksjonshemmede.
 - Be regjeringen legge frem en handlingsplan for et tilgjengelig Norge i 2025, og et universelt utformet samfunn innen 2035, inkludert en konkret plan for finansiering.

Helse

Arbeiderpartiet vil redusere forskjeller på folk som oppstår på helsefeltet. Vi vil at det skal være gode faglige vurderinger, ikke lommeboka, som styrer utviklingen av vår felles helsetjeneste. Det får vi best til i fellesskap, gjennom å satse på en sterk offentlig omsorg, offentlige sykehus med bedre kapasitet og folkehelseiltak som bidrar til å utjevne sosiale helseforskjeller.

12. Øke bevilgningene til spesialisthelsetjenesten.

- Bruke 3 milliarder kroner mer årlig enn regjeringen på sykehusene, som tilsvarer 12 milliarder mer i denne perioden.
- Satse på akuttmedisinen, fødetilbud og psykiatri – som vil bidra til et likere tilbud i hele landet og for de mest utsatte pasientene.

13. Satse på en sterk offentlig omsorg og forhindre kommersialisering av eldreomsorgen.

- Vi vil ha en omsorg som er best mulig, ikke billigst mulig, med vekt på ideelle og offentlige tilbud.

14. Gjøre det enklere for pasienter å orientere seg i helsetjenesten.

- Innføre tiltak som pasientkoordinatorer, IKT-systemer som lar informasjonen følge pasienten, og gi fastlegen tid til å veilede pasienter.
- I dag faller alt for mange utenfor fordi de må håndtere egen sykdom i en svært vanskelig situasjon. De med minst ressurser er gjerne de som har størst utfordring med å orientere seg i systemet.

15. Gradvis utvide den offentlige tannhelsetjenesten

- Bedre ordningene for dem som ikke har råd til nødvendig tannhelsebehandling.
- Innføre gratis offentlig tannhelsetjeneste opp til 21 år og halv pris frem til 25 år.
- I tillegg styrke og forenkle ordningene for refusjon gjennom folketrygden til diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft.

16. Innføre et enkelt og sunt skolemåltid i grunnskolen.

- Dette tiltaket er sterkt sosialt utjevne på barns helse og en av Folkehelseinstituttets sterkeste anbefalinger.

17. Innføre fysisk aktivitet én time hver dag i skolen.

- Det er barna fra familier med lavest utdanning og inntekt som er minst fysisk aktive i ungdomsårene.

18. Innføre en rekke lavterskeltiltak for barn og ungdoms psykiske helse.

- Styrke skolehelsetjenesten, psykiatrisk sykepleier på skolen og digital ungdomshelse.

- Ved å gi barn lik tilgang på helsetilbud sørger vi for at det ikke blir foreldrenes inntekt som avgjør.

19. Gjøre fastlegen gratis frem til 18 år.

- Alle skal ha lik tilgang på den grunnleggende helsetjenesten fastlegen er i ungdomsårene også.

Oppvekst og fritid

Alle barn og unge må få delta i fritidsaktiviteter. Slik inkluderes flere i gode oppvekstmiljøer, og forskjeller reduseres.

20. Legge til rette for flere idrettsanlegg og gratis eller rimelig arealleie for fritidsaktiviteter

21. Stille krav til felles ansvar for at kontingenter og deltakelse ikke skal ekskludere barn i hverdagen

22. Ha gratis utlånsordninger for sports- og friluftsutstyr.

- BUA-satsingen er særlig viktig for å sikre profesjonell utleie og smart ressursbruk for oss alle

23. Innføre flere åpne møteplasser for ungdom.

- Sørge for kulturkort for ungdom, og sammen med organisasjonene og andre bidra til at alle får gode ferieopplevelser

24. Styrke grunnlaget for de frivillige organisasjoner og innføre full momskompensasjon.

Barnevernet er sikkerhetsnettene rundt våre mest sårbare barn. De ansatte må ha riktig kompetanse, være organisert slik at barna kan få god omsorg tidlig og på en måte som sikrer at tjenestene imøtekommer kravene til rettssikkerhet og likebehandling.

25. Sørge for at barnevernet skal drives i regi av det offentlige og de ideelle organisasjoner.

26. Gjennomføre en kvalitetsreform for et bedre barnevern i kommunene

27. Opprette flere stillinger i det kommunale barnevernet.

- I tråd med intensjonen i «Barnevernløftet».

Barnehage, skole og utdanning

Økonomiske forskjeller mellom folk utvikles i utdanningsløpet. Disse forskjellene vil Arbeiderpartiet bekjempe. Skolemat og fysisk aktivitet er omtalt under kapittelet helse, men er naturligvis relevant her også.

28. Innføre mer praktisk læring fra 1. klasse i barneskolen.

- Bruke mer penger på flere skoleverksteder, fyller naturfagsrommene, skolekjøkken og sløydaler med utstyr og materialer.
- La skolene investere i nytt utstyr som 3D-printere, for at flere elever skal lære bedre.

29. Stille krav til innholdet for lekser for å redusere skolestress.

- Det skal ikke være foreldres utdanningsnivå eller kunnskap som avgjør om man får til leksene

30. Redusere unødvendig testing og rapportering i skolen.

- Dette vil redusere årsakene til skolestress og gi lærerne mer tillit og tid til å følge opp elevene

31. Innføre en pedagognorm i barnehagen som stiller krav om at minst halvparten av de ansatte skal være barnehagelærere.

- Høy kvalitet og tidlig innsats i barnehagen er bra for alle barn, men viktigst for de mest utsatte barna

32. Innføre et tilbud om kompetanseheving for alle ansatte i barnehagen.

- Vi vil styrke kompetansen i barnehagen fordi alle voksne i barnehagen er viktig for å gi barn et godt tilbud, oppdage barn som ikke har det bra og bidra til at de får ekstra trygghet og tidlig innsats etter behov.

33. Innføre en lese-, skrive- og regnearanti som skal sikre elevene på barnetrinnet rask intensivopplæring.

- Dette er det viktigste vi kan gjøre for at flere elever skal gjennomføre videregående opplæring

34. Beholde dagens makspris i barnehagen.

35. Innføre gratis SFO og aktivitetsskole (AKS) etter skoletid for de yngste barna.

- Flere skal få mulighet til å delta i leken og læringen som skjer i SFO-tiden uavhengig av foreldrenes økonomi.

36. Gi kommunene like mye tilskudd til barnehage uavhengig av foreldrenes utdanningsnivå.

- I dag får kommuner mer tilskudd til barnehage dersom innbyggerne har lang utdanning, det er urimelig og lite tilpasset dagens mål om at alle barn skal ha lik mulighet til å gå i barnehage.

37. Vi vil sikre læreplass for alle søkere som har fullført og bestått Vg2 på yrkesfag.

Bolig

Arbeiderpartiet vil sørge for at flere kan få kjøpt sin egen bolig og ikke bli stående utenfor boligmarkedet, noe som driver forskjellene mellom folk opp.

38. Styrke utlånsrammene i Husbanken til 25 mrd. totalt, 9 mrd. mer enn regjeringen slik at flere kan få startlån

- Egen startlånsordning i Husbanken for unge eller førstegangsetablerere med betalingsevne, men uten egenkapital.
- Utvide lånerammene til Husbanken til totalt 25 milliarder, 9 milliarder mer enn regjeringen.

39. Øke bostøtten med 100 millioner kroner i 2018 og 2019.

- Dette kan gi rom for å øke inntektsgrensene og bostøttestaket, slik at flere kan få bostøtte og flere kan få mer i bostøtte.

40. Innføre tiltak for økt boligbygging i kommunene.

- Ap-styrte kommuner skal være offensive når det gjelder å legge til rette for bygging av flere boliger gjennom f.eks. å regulere flere tomter til boligutbygging.

Eldre

Pensjonister og eldre har rett til gode liv med frihet til å bestemme over egen hverdag. De skal ikke sakke akterut økonomisk.

41. Innføre en ny modell for pensjonsoppgjørene.

- Dagens modell har gitt pensjonistene redusert kjøpekraft mange år på rad.
- Regulere med et gjennomsnitt av lønn- og prisvekst, slik at pensjonister ikke får redusert kjøpekraft når lønnstakere får økt kjøpekraft.

42. Innføre opptjeningen av pensjon fra første krone.

- I dag starter opptjeningen i privat sektor først etter at lønna har nådd folketrygdens grunnbeløp (96.883 kroner), den ansatte er over 20 år og stillingen er over 20 prosent.

43. Øke pensjonen for enslige minstepensjonister.

- Forskjellene mellom minstepensjonister og andre med svake pensjoner øker opp mot høytlønnede med fete pensjonsordninger.
- Øke pensjonen for enslige minstepensjonister med 4000 kroner i årets budsjett.

Integrering

Arbeiderpartiet vil bekjempe forskjeller som oppstår ved mangelfull integrering av innvandrere.

44. Bytte ut den integreringshemmende kontantstøtten med en ventestøtte frem til man får tilbud om barnehageplass

45. En grundig, høykvalitets kompetansekartlegging skal legges til grunn for all bosetting av flyktninger.

- Matche bedre flyktningskompetanse og bosettingskommunens tilgang på utdanning og arbeid
- Start kompetansekartlegging og opplæring for kvoteflyktninger allerede før ankomst til Norge for å sikre integrering fra dag én.

46. Forbedre introduksjonsprogrammet med mer arbeidsretting, reell kompetanseheving og individuell tilpasning slik at flere kommer i jobb

47. Styrke områdesatsingen i de store byene.

- Områder med store levekårsutfordringer bidrar til å reproducere forskjeller i samfunnet og gi reduserte muligheter resten av livet for de som vokser opp i utsatte nabolag - den såkalte nabolagseffekten.
- Ha en kraftigere områdesatsing i de store byene for å sikre at alle kan vokse opp i gode nabolag og redusere forskjeller
- Ikke bosette flyktninger i områder med store levekårsutfordringer

Næring og industri

Arbeiderpartiet er verdiskapingspartiet. Vi må skape for å dele. Gjennom økt verdiskaping sikrer vi vår felles velferd, arbeid til alle over hele landet og et samfunn med små forskjeller. Gjennom en aktiv næringspolitikk som bygger på våre fortrinn og ser hele landet, vil vi sørge for trygge jobber i både by og land.

48. Satse systematisk på næringer hvor Norge har fortrinn og forutsetninger for å lykkes.

- Eksempler på dette er: Opprette et verdiskapingsprogram for havnæringene, utvikle ny industriproduksjon og nye verdikjeder som baserer seg på ren norsk kraft, bioressurser fra hav, jord og skog
- Utvikle olje- og gassnæringen, gå foran og sørge for investeringsbeslutning for fullskala karbonfangst og -lagring i 2020, utarbeide en nasjonal strategi for flytende havvind og etablere forskningssentre for næringsrettet digitalisering.

49. Styrke de regionale virkemidlene og gi fylkeskommunene mer beslutningsmyndighet over virkemidlene for næringsutvikling

- Sikre arbeidsplasser i hele landet ved å investere i hele landet.
- Fylkene kjenner sin lokale næringsstruktur best.

50. Trappe opp utbygging av høyhastighets internett over hele landet.

- God internetttilgang er avgjørende for næringsvirksomhet og dagens innsats for internett og telefondekning i distriktene er ikke god nok.
- Vi vil gjøre høykapasitets internett til en rettighet på lik linje med strøm.
- Det offentlige må ta et langt større ansvar for utbygging av internetttilgang i distrikts-norge.

51. Forbedre vilkår for oppstartsbedrifter og opprette et regionalt akselleratorprogram.

Klima

Sikre en jevnere byrdefordeling i overgangen mot et lavutslippssamfunn

52. Føre en mer rettferdig klimapolitikk hvor staten tar en større del av ansvaret.

- Dette gjør vi ved klimatiltak som gir faktiske utslippskutt innen veitransporten (CO2-fond), klimavennlig skipsfart og karbonfangst og – lagring.

53. Ruste lokalsamfunn og næringer for klimaendringer, slik at ikke enkeltpersoner eller bedrifter alene må ta særlig store byrder etter tørke, flom, ras og ekstremvær.

54. Klimatilpasse jordbruket, slik at vi kan forsterke selvforsyningsgraden av jordbruksprodukter i møte med klimaendringene.

Samferdsel

Mange har sitt daglige arbeid med å frakte mennesker og gods på norske veger. Arbeiderpartiet ser på sjåfører som en yrkesgruppe med selvsagt rett til å kunne leve av jobben sin og ha familie, hus og hjem. Regjeringen legger opp til en politikk med midlertidighet og dårlige arbeidsvilkår, og mange frykter at transportbransjen utvikler seg til et marked preget av svart arbeid og useriøsitet. Presset på arbeidsforhold og lønninger peker allerede mot et nivå hvor sjåføreryrket blir umulig å leve av. Denne utviklingen vil Arbeiderpartiet stanse.

55. Beholde antallsbegrensning på drosjeløyver.

- Gå imot forslaget fra regjeringen om å fjerne antallsbegrensning på drosjeløyver, fordi det skaper større forskjeller.
- Regjeringens forslag vil ødelegge arbeidsmarkedet for en stor yrkesgruppe med drosjesjåfører. Folk og familier som trenger forutsigbar inntekt og muligheten til både å sikre seg framtidig pensjon og trygdeordninger skal nå tvinges til å konkurrere mot privatbilister med Uber-app som ikke er klar over at dette er grunnleggende rettigheter i et moderne samfunn.

56. Øke statens andel fra 50 prosent til inntil 70 prosent i finansiering av bymiljøpakker, samt legge til rette for mer kollektivtrafikk og hyppigere avganger.

57. Innføre en rekke tiltak for en tryggere vegtransport.

- Denne våren fremmet Arbeiderpartiet en rekke forslag i Stortinget for en tryggere vegtransport. ([Dokument 8:121 S \(2018-2019\)](#)) Dette er forslag som omfatter både vogntog og turbusser.
- Skal vi stanse farlige vogntog på norske veier må det gjøres noe med lønns- og arbeidsvilkårene til sjåførene. Det er nemlig en nær sammenheng mellom dårlig trafiksikkerhet og dårlige lønns- og arbeidsforhold. Det gjøres rett og slett ikke nok for å stanse de farlige vogntogene som raser inn over grensen og fortsetter på våre vinterveier. Stort press på lønns- og arbeidsvilkår i transportnæringen gir dessuten uholdbare konkurransevilkår for de seriøse transportørene i Norge. Dette skaper større forskjeller.

Likestilling

Arbeiderpartiet vil bekjempe forskjeller mellom kjønnene. Likestillingspolitiske virkemidler skal tas i bruk i barnehage, skole, utdanning og arbeidsliv. Fjerning av kontantstøtten er også relevant i et likestillingsperspektiv, men er omtalt som eget tiltak under 'integrering'.

58. Ta i bruk likestillingspolitiske virkemidler skal tas i bruk i barnehage, skole, utdanning og arbeidsliv.

- Ekstra studiepoeng for det underrepresenterte kjønn ved utdanninger.
- Som krav om minst 40 % av hvert kjønn i lederstillinger i bedrifter og enheter staten har store eierandeler i og likestillingskompetanse i barnehagene for å øke sjansen for utviklingsbegrensninger basert på kjønn, legning etc.

59. Kjempe mot alle former for trakassering i arbeidslivet.

- Inkludere arbeidet mot seksuell trakassering i arbeidsmiljøloven
- Styrke aktivitets- og redegjørelsesplikten
- Få på plass et lavterskeltilbud for seksuell trakassering.

60. Gjennomgå likestillingseffekten av den økonomiske politikken.

- Innføre reelle forslag til å redusere de økonomiske forskjellene mellom kvinner og menn.

61. Ha et forpliktende trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet.

62. Opprette nye likestillingssentre, og styrke de fire som allerede finnes.

63. Styrke likestillings- og diskrimineringsombudet og -nemda.

64. Innføre rett til heltidsjobber.

- Vi mener det er viktig å skape heltidskulturer og vil derfor styrke retten til heltid og styrke fortrinnsretten til økt stilling.

65. Nedsette et nytt mansutvalg for å se på menns likestillingsutfordringer.

- Få mer kunnskap om samfunnsområder der gutter og menn kan oppleve systematiske ulemper, og utvikle politiske løsninger som svarer på disse utfordringene..

Digitalisering

Digitaliseringens muligheter må ikke bare være noe som styrker de sterke, men også noe som kommer alle til gode. Vi vil sikre demokratisk kontroll over den teknologiske utviklingen og en rettferdig fordeling av gevinstene av digitalisering.

66. Sikre demokratisk kontroll over digitaliseringen og rettferdig fordeling.

- Sikre god IKT-kompetanse i det offentlige.
- Opprette et etisk råd for kunstig intelligens.

- Jobbe for åpenhet om algoritmer som legger grunnlag for vesentlige beslutninger og bekjempe multinasjonale selskapers overskuddsflytting

67. Innføre en nasjonal strategi for smarte byer og bygder.

- Sikre at alle kommuner i landet får ta del i den digitale tjenesteutviklingen
- Unngå at hvor gode digitale tjenester innbyggerne får er avhengig av hvilken kommune du bor i.

68. Sikre at dagens unge lærer om grunnelementene i kunstig intelligens, koding, personvern, IKT sikkerhet og analyse.

69. Stille krav til at offentlig sektor skal ta i bruk teknologi for kunstig intelligens.

- Drive frem nyskaping gjennom betydelig satsing på innovative offentlige anskaffelser hvor det offentlige utfordrer næringslivet til å drive frem nye løsninger.

Kultur

Sosial ulikhet gjenspeiles i folks deltakelse i kulturvirksomhet. Bruken av kulturtilbud varierer på bakgrunn av utdanning, yrkesstatus, alder, kjønn og geografisk bosted. Vi vil redusere disse forskjellene.

70. Gjennomføre et nytt kulturløft der kulturens andel av statsbudsjettet igjen økes gradvis til 1 prosent.

- Kulturtilbudene skal bli mer tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomi.
- Flere barn og unge får mulighet til å delta i kultur ved å senke terskelen for å delta.
- Kulturpolitikken skal komme hele landet til gode og sørge for at flere får oppleve kunst og kultur.

71. Styrke de universelle gratisordningene som den kulturelle skolesekken for barn.

- Gi flere kulturopplevelser over hele landet.
- Sikre arbeidsplasser for profesjonelle kulturutøvere.

72. Videreutvikle den kulturelle spaserstokken, som gir eldre – og andre som ikke selv kan oppsøke tilbud – tilgang på kultur.

73. Styrke frivilligsentralene som betydningsfulle lokale møteplasser landet over.

- De bidrar til å muliggjøre frivillig innsats, gir livskvalitet til frivillige, en enklere hverdag for folk i alle aldre som trenger ekstra hjelp
- De styrker lokalsamfunnene.

74. Flere barn skal få mulighet til å gå på kulturskole i tilknytning til skolen eller SFO/AKS

- Til en rimelig pris og med lærere med god kompetanse.

Trygghet og sikkerhet

Arbeiderpartiet vil redusere forskjeller gjennom å skape gode og trygge bomiljø over alt.

75. Styrke arbeidet med og bevilgningen til bekjempelse av vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep.

- Potensielt stor fare for at den som utsettes for dette vil få utfordringer og kanskje traumer som vil kunne påvirke muligheten din til å fungere normalt.
- Dermed vil du kunne få reduserte muligheter til å nå ditt potensiale både for livsmestring og karriere, sågar kan du ende opp som arbeidsufør med det medfører.

76. Styrke og konsentrere innsatsen til politiet med inngående kunnskap om gjengmiljøene.

- Gjengproblematikken påvirker nærmiljø direkte og indirekte. Gjengene har foreløpig bare sterkt fotfeste i områder med gjennomsnittlig lavere inntektsnivå. Gjenger rekrutterer unge mennesker og truer andre.
- Dette vil kunne påvirke livskvaliteten og også i noen tilfeller livsinntekt og vesentlig. Dette er foreløpig bare vesentlig i områder som allerede opplever store forskjeller.

77. Legge til rette for særlig innsats mot arbeidslivskriminalitet.

78. Styrke politidistriktenes ressursituasjon for å styrke forebygging, avdekking og etterforskning av kriminalitet.

79. Arbeide for en ny og bedre rettshjelpsmodell som sikrer flere rett på rimeligere rettshjelp.

- Gjøre det rimeligere å kunne få rettslig hjelp til å løse konflikter og i det hele tatt mulig å hevde sin rett, om det er mellom private eller opp mot det offentlige. Dette kan også øke tillitten til vårt rettssystem, som vil virke mer rettferdig på folk flest.

Økonomisk politikk

Arbeiderpartiet vil bruke den økonomiske politikken til å ha et mer rettferdig og omfordelende skattesystem.

80. Øke formuesskatten noe for de aller rikeste som kan bidra mer til fellesskapet.

- Øke satsen til 1,1% for formuer over 1,5 millioner kroner og til 1,2% til formuer over 5 millioner.
- Verdsetting av bolig er fremdeles 25 % av markedsverdi.

81. Innføre et mer omfordelende og rettferdig skattesystem.

- Derfor vil vi at fire av fem nordmenn i gjennomsnitt skal få uendret eller mindre skatt med Arbeiderpartiets opplegg.

82. Forsterke tiltak mot overskuddsflytting og bidra til mer finansiell åpenhet.

- For å forhindre unndragelse av formue fra skatt.

83. Styrke Skatteetatens og Økokrims mulighet til å avdekke og straffeforfølge skatteunndragelse og annen økonomisk kriminalitet.

- For å forhindre unndragelse av formue fra skatt.

